

УДК 330.111.66:613/614(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-30-30>

Сидорчук О. Г.

*доктор наук з державного управління,
доцент кафедри державного управління
Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президенті України*

Крук С. М.

*спеціаліст відділу організації медичної допомоги дорослому населенню
управління медичної допомоги населенню
департаменту охорони здоров'я
Львівської обласної державної адміністрації*

Sydorchuk Orystlava

*Doctor of Science in Public Administration,
Associate Professor of the Public Administration
Department Lviv Regional Institute of Public Administration
National Academy for Public Administration
under the President of Ukraine*

Kruk Svitlana

*Specialist of the Department of Organization
of Medical Aid to the Adult Population
of the Department of Medical Aid to the Population of Health Department
of Lviv Regional State Administration*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ КРЕАТИВІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Анотація. Статтю присвячено вирішенню актуальної проблеми виявлення основних соціально-економічних проблем і перспектив креативного розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я. Розкрито концептуальну сутність креативного процесу в медичній галузі, яка полягає у створенні нових наукових знань і перетворенні їх на соціально значиму інновацію, передбачає замкнений цикл, що складається з послідовних етапів втілення креативних підходів до вирішення наукового завдання створення нового медичного продукту. Проаналізовано перспективи розвитку програмних ініціатив інтеграції у Європейський дослідницький простір. Здійснено оцінювання публікаційної та патентної активності вітчизняних науковців, запропоновано інструменти її посилення. Для отримання релевантної інформації щодо якості креативного потенціалу наукових установ наукометричні показники міжнародної експертної системи запропоновано доповнити показниками фінансово-економічної діяльності.

Ключові слова: медична галузь, науково-дослідницький простір, соціально значимі інновації, інвестування, бюджетне асигнування, патентна активність, публікаційна активність.

Вступ та постановка проблеми. На постіндустріальному етапі розвитку суспільства креативний розвиток усіх галузей вітчизняної економічної системи є не тільки єдиною можливим стратегічним вибором, але й важливою передумовою соціально-економічного зростання держави. Найважливіші проблеми та виклики, що стоять перед вітчизняною системою охорони здоров'я, зумовлюються низкою причин, серед яких основними є незадовільний стан соціального розвитку та прогалини в інституційному регулюванні наукового потенціалу галузі, що суттєво стримує її структурну трансформацію та креативізацію. З економічної точки зору сталій розвиток системи охорони здоров'я є драйвером підвищення якості людського капіталу, що прямо зумовлює необхідність пошуку резервів для нарощування її наукової складової частини. Успішність креативного розвитку системи охорони здоров'я тісно пов'язана з якісним наповненням факторів, які формують рівень інноваційної активності медичних університетів та наукових інституцій Академії медичних наук України та забезпечують їм конкурентні переваги у світовому науковому та економічному просторі. Політика державного регулювання наукових пошуків у системі охорони здоров'я передбачає комп-

лекс інструментів стимулювання модернізації цієї сфери, однак для повноцінного її перетворення досі бракує системного планування наукової складової частини інноваційно-інвестиційних державних програм. Отже, особливої актуальності набувають проблеми якості підготовки креативних науковців у медичній сфері, інвестиційної спрямованості дослідницьких програм, інституційної підтримки розвитку інноваційних технологій та модернізації медичної інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я України, попри їх важливість та актуальність, все ще залишаються мало дослідженими вітчизняними науковцями. Найбільш вагомими є дослідження Д. Карамішева, присвячені проблемі управління якістю медичної допомоги в контексті інноваційних перетворень системи охорони здоров'я [1], Н. Артамонової, яка дослідила різні аспекти інформаційного забезпечення трансферу медичних технологій як сучасного комунікаційного механізму інноваційної діяльності [2], А. Горбаня, де представлено наукове обґрунтування концепції побудови автоматизованої інформаційної системи для забезпечення реєстрації та моніторингу інноваційної діяльності у сфері охорони

здоров'я України й визначено функціональні вимоги до наповнення бази даних [3]. Значно більше уваги науковців було приділено інституційним аспектам управління інноваційним розвитком медичної сфери. Зокрема, В. Шевчук присвятив наукові дослідження питанням державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я України в умовах трансформації інститутів громадянського суспільства, охарактеризувавши можливі подальші шляхи та моделі залучення громадськості до оновлення системи охорони здоров'я України [4]. Обґрунтуванню проривних підходів до управління макро-економічними процесами, вивченню можливостей креативізації як рушія забезпечення конкурентоспроможності присвячено наукову розробку І. Свидрук [5]. Автор довела, що знання, трансформуючись у наукоємні технології та продукти, забезпечують зростання продуктивності й зниження ресурсозатратності праці, прискорюють темпи накопичення суспільних благ, осучаснюють мотиваційні аспекти діяльності, створюючи умови для самореалізації. З. Юринець та О. Петрух запропонували логічну модель взаємоузгодження економічних засобів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України [6; 7]. Авторами запропоновано низку рекомендацій та завдань для вдосконалення забезпечення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України.

Відсутність системності у вивченні соціально-економічних питань інституційного регулювання інноваційного розвитку медичної галузі вітчизняної економіки вимагає вивчення цієї проблематики з урахуванням креативної компоненти як необхідного джерела високотехнологічних перетворень у системі охорони здоров'я.

Метою роботи є виявлення та систематизація основних соціально-економічних проблем і перспектив креативного розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я.

Результати дослідження. Поняття креативного розвитку медичних наукових колективів стосується не лише радикальних, але й певною мірою інкрементальних зрушень у процесах наукового пізнання та пошуку. Оскільки основною соціальною метою наукових розробок у галузі

медицини є підвищення рівня якості життя населення, поняття креативного розвитку стосується також удосконалення управління творчими групами в процесі пошуку та впровадження новітніх методів лікування. Отже, креативні розробки в галузі охорони здоров'я слід розглядати як новий або значно вдосконалений медичний продукт, пов'язаний з власними науковими досягненнями та імплементацією кращих напрацювань сторонніх організацій у сфері медичної продукції та технологій, що спрямовуються на якісно нові способи лікування та адміністрування оздоровчих процесів, забезпечуючи науково-медичній установі отримання додаткових конкурентних переваг.

З цієї точки зору креативізація системи охорони здоров'я може розглядатись як найоптимальніший шлях підвищення якості життя населення [8]. Концептуальна сутність креативного процесу в медичній галузі полягає у створенні нових наукових знань і перетворенні їх на соціально значиму інновацію. Він передбачає замкнений цикл, що складається з послідовних етапів втілення креативних підходів до вирішення наукового завдання створення нового медичного продукту (рис. 1).

Слід зазначити, що сучасна політика Міністерства освіти та науки України передбачає якісні зміни в управлінні науковою діяльністю вітчизняних учених. Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [9] сьогодні здійснюються певні кроки щодо переважання системи управління та докорінної перебудови фінансування вітчизняної науки, що передбачає як централізацію стратегічного планування наукового розвитку, так і широке залучення науковців до процесів інституційного впливу. Зокрема, створення Національної ради з питань розвитку науки й технологій, до якої увійшли керівники академії наук та провідних університетів, заклало підвалини стратегічного координування розвитку галузевих наукових установ [10].

Глобалізаційна спрямованість вітчизняної медичної науки уможливило нові перспективи співпраці із зарубіжними науковими інституціями в рамках інтеграції у Європейський дослідницький простір. Зокрема, одним з пріоритетних напрямів участі України у Стратегії розумних

Рис. 1. Замкнений цикл креативного процесу в медичній галузі

спеціалізацій ЄС стала Програмна ініціатива «Передові матеріали для медицини і охорони довкілля». Акцентування стратегічних пріоритетів розвитку системи охорони здоров'я України у бік її креативізації актуалізує питання ефективності фундаментальних і прикладних досліджень, вимагає розгляду аспектів її функціонування. Так, для оцінювання та самооцінки розвитку наукової діяльності медичних університетів сьогодні використовують систему показників наукового потенціалу й результативності, що включають:

- аналіз цільової орієнтації досліджень та відповідності їх тематики державним замовленням;
- оцінювання найбільш вагомих результатів фундаментальних та прикладних досліджень за останні п'ять років;
- визначення перспективних соціальних напрямів наукових досліджень, зокрема оцінювання суспільної потреби в їх результатах;
- оцінювання ресурсної забезпеченості для здійснення науково-дослідницької діяльності у дворічній перспективі [11].

Однією з якісних перешкод креативізації наукового простору медичних університетів сьогодні є надшільне педагогічне навантаження професорсько-викладацького складу, що значно скорочує можливість розкриття творчого потенціалу науковців. Для досягнення цілей інтеграції університетської та академічної наукової спільноти необхідно створити спільні науково-навчальні конгломерати у вигляді системи дослідницьких медичних університетів. Цьому значно сприятиме імплементація світових стандартів у публікаційну політику університетів. Висвітлення результатів наукових досліджень у друкованих виданнях є важливим елементом ефективного просування вітчизняного креативного медичного продукту (табл. 1).

Таблиця 1
Публікаційна активність вітчизняних науковців
у 2017–2018 рр.

Показник	2017 р.	2018 р.	2018/ 2017 рр., %
Кількість друкованих робіт	215 482	246 064	114,2
зокрема, статті у вітчизняних фахових журналах	175 649	194 253	110,6
статті у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз	39 614	41 760	105,4

Джерело: [12]

Однак слід зазначити, що більшість науковців не віддає перевагу публікаціям результатів власного наукового пошуку в міжнародних наукометричних виданнях, зокрема, через їх високу вартість. Водночас оприлюднення результатів власних досліджень у виданнях, віднесених до Q1 і Q2 наукометричних баз «Scopus» та «Web of Science» сьогодні офіційно прирівнюється до трьох публікацій у наукових фахових виданнях України, а Q3 – до двох публікацій [13]. Отже, таку практику можна розглядати як реальний інструмент спрямування наукової діяльності на стандарти міжнародної наукової спільноти.

Сплеск креативно-дослідницької активності медичних науковців та прискорені темпи імплементації наукових знань у лікувальні протоколи зумовлюють оновлення інституційної політики управління розвитком академічної та прикладної медичної науки та узгодження її механізмів з політикою ЄС у сфері охоронних прав. Генеральною Асамблеєю Всесвітньої організації інтелектуальної власності було затверджено повноваження ДП «Український

інститут інтелектуальної власності» як Органу міжнародної попередньої експертизи. Загалом у 2018 р. патентна активність незначно зменшилась порівняно з попереднім роком (табл. 2).

Таблиця 2
Патентна активність вітчизняних науковців
у 2017–2018 рр.

Показник	2017 р.	2018 р.	2018/ 2017 рр., %
Усього	4 094	4 048	98,9
Національна процедура	2 422	2 493	102,9
Від вітчизняних заявників	2 231	2 279	102,2
зокрема, від юридичних осіб	1 207	1 197	99,2

Джерело: [14]

Більшість заявок у 2018 р. подано закладами освіти (63,8%) та науковими організаціями (25,5%). У 2018 р. понад 70,8% заявок, поданих у сфері медицини, припадали на товарні знаки, 17,1% – на корисні моделі, 7,6% – на винаходи, 4,5% – на промислові зразки [14]. Водночас системним недоліком вітчизняної охорони інтелектуальної власності є розмивання критеріїв винаходів та корисних моделей, що спричиняє неузгодженість їх класифікації. Така інституційна прогалина приводить до непропорційності співвідношення об'єктів та недооцінення рівня охорони інтелектуальної власності.

Для отримання релевантної інформації щодо якості креативного потенціалу наукових установ його слід визначати шляхом доповнення наукометричних показників міжнародної експертної системи показниками фінансово-економічної діяльності (обсяг видатків, зокрема, державного бюджету, на інвестування у фундаментальні та прикладні наукові дослідження та експериментальні розробки, обсяг надходжень від патентно-ліцензійної діяльності).

Креативний розвиток системи охорони здоров'я, її інтеграція у глобалізований науково-економічний простір, застосування в медичних протоколах високотехнологічних методів лікування потребують посилення наукової складової частини в системі медичної освіти. Загалом у 2018 р. інвестиції в наукові проекти медичних університетів склали 507,4 млн. грн. (у 2017 р. – 366,6 млн. грн.). При цьому на виконання експериментальних досліджень було спрямовано понад 54,5% загальних потоків інвестицій (у 2017 р. – 58,5%) [15]. Однак оскільки кожний медичний університет сьогодні є самостійним господарським суб'єктом, а державні статистичні спостереження не передбачають нагромадження та систематизації відповідних інформаційно-аналітичних масивів щодо джерел фінансування університетської науки, то виникає значна прогалина розуміння масштабів економічно виправданих наукових розробок вітчизняних медичних установ.

Водночас аналіз фінансових результатів діяльності Національної академії медичних наук України (табл. 3) засвідчив зростання доходів цієї наукової установи на 17,6%, попри зростання витрат на 22,4%, зокрема бюджетні асигнування у 2018 р. порівняно з попереднім роком збільшилися на 21,3%, тоді як витрати на виконання бюджетних програм зросли на 31,7%.

На прикладні наукові дослідження у 2018 р. було спрямовано 23,6% загального обсягу витрат НАМНУ (у 2017 р. – 22,2%), на 51,5% вони були профінансовані бюджетним коштом (у 2017 р. – 49,5%). Інвестиції у наукові розробки нових продуктів і технологій у медичній сфері є необхідним джерелом реалізації креативного потенціалу науковців-медиків.

Таблиця 3

**Фінансові результати діяльності НАМНУ
у 2017–2018 рр., тис. грн.**

Показник	2017 р.	2018 р.	2018/ 2017 рр., %
Усього доходів	2336753,0	2747014,8	117,6
зокрема, бюджетні асигнування	1821312,8	2209795,3	121,3
доходи від надання послуг (виконання робіт)	174848,0	171691,8	98,2
доходи від продажу активів	514,2	1143,2	222,3
фінансові доходи	1457,4	–	–
Усього витрат	2261933,7	2767505,5	122,4
зокрема, витрати на виконання бюджетних програм	1675108,0	2205790,0	131,7
витрати на виготовлення продукції	264574,2	274876,0	103,9
витрати з продажу активів	49,7	224,4	451,8
фінансові витрати	932,2	–	–
трансферти	26211,7	–	–
Профіцит/дефіцит за звітний період	74819,3	-20490,7	-27,4

Джерело: [15]

Звичайно, основним мотивуючим фактором креативізації галузі є зростання її конкурентних позицій на ринку. Однак, з іншого боку, функціонування медичних органі-

зацій в ринкових умовах вимагає безперервного контролю та скорочення витрат на виробництво й реалізацію креативного медичного продукту. Отже, виникає управлінська дилема, коли інвестиційна обмеженість креативних пошуків перешкоджає отриманню організацією вагомих конкурентних переваг від пропозиції креативного соціально-загребованого продукту на ринку. У цьому контексті слід сказати про суттєві інституційні новації щодо інвестування вітчизняної науки, пов'язані зі створенням Національного фонду досліджень [10], який забезпечуватиме світові стандарти прозорості розподілу фінансів, якості наукової експертизи й відбору конкурсних заявок.

Висновки. Науковий сектор вітчизняної системи охорони здоров'я забезпечує її креативний розвиток і сприяє гармонійному зростанню соціально-економічної ефективності впровадження новітніх високотехнологічних методів у сучасні протоколи лікування. Водночас у сучасних економічних реаліях медична наука зазнає впливу негативних факторів скорочення бюджетного інвестування, яке не завжди пов'язане з якістю та конкурентоспроможністю дослідницьких розробок. Потребують удосконалення інституційні механізми залучення грантового інвестування наукових проєктів. Гальмуючим чинником креативізації медичної сфери є невисока патентна активність вітчизняних науковців. Водночас глобалізаційна спрямованість вітчизняних наукових установ і новації у сфері можливостей для публікацій наукових здобутків висвітлюють перспективи інтеграційної співпраці з Європейським дослідницьким простором. Подальші дослідження варто спрямувати на питання управління процесами наукової взаємодії установ академічної та університетської медичної науки.

Список використаних джерел:

1. Карамішев Д.В. Управління якістю медичної допомоги в контексті інноваційних перетворень системи охорони здоров'я. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej3/txts/GALUZEVE/10-KARAMISCHEV.pdf> (дата звернення: 14.02.2020).
2. Артамонова Н.О. Інформаційне забезпечення трансферу медичних технологій як сучасний комунікаційний механізм інноваційної діяльності. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2009. № 3. С. 56–66.
3. Горбань А.С. Модель оптимізації управління інноваційною діяльністю в сфері охорони здоров'я України. *Актуальні проблеми сучасної медицини. Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2015. № 3-2(51). С. 275–281.
4. Шевчук В.В. Державне регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я України в умовах трансформації інститутів громадянського суспільства. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1039> (дата звернення 14.02.2020).
5. Свидрук І.І. Функціональне структурування креативного менеджменту на макrorівні економічної системи. *Держава та регіони*. 2018. Вип. 102. № 3. С. 47–52. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2018/3_2018/9.pdf (дата звернення: 23.02.2020).
6. Петрух О.А. Інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я України. *Економіка та держава*. 2018. Вип. 10. С. 81–83.
7. Юринець З.В., Петрух О.А. Напрями державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 116–121.
8. Жаліло Л.І., Мартинюк М.І. Стратегії змін у сфері охорони здоров'я в умовах соціально-економічних реформ в Україні. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Zhalilo.pdf> (дата звернення: 14.02.2020).
9. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 14.02.2020).
10. МОН України. Реформа науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/reforma-nauki> (дата звернення: 14.02.2020).
11. Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ : Постанова КМУ від 19 липня 2017 р. № 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF> (дата звернення: 14.02.2020).
12. МОН України. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової і науково-технічної діяльності за 2018 рік : аналітична довідка. Київ : УІНТЕІ МОН України, 2019. 92 с.
13. Батаєва С.В. Зміни в українській науці та вищій освіті: підсумки за 2019 рік. *Наука та метрика*. 2020. URL: <http://amnu.gov.ua/zminy-v-ukrayinskij-naucz-ta-vyshhij-osviti-pidsumky-za-2019-rik> (дата звернення: 14.02.2020).
14. Промислова власність у цифрах. Показники діяльності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» за 2018 рік. Київ : ДП УІВ, 2019. 58 с.
15. НАМН України. Звіт про фінансові результати за 2018 р. URL: <http://amnu.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/byh44.pdf> (дата звернення: 14.02.2020).

References:

1. Karamyshev D.V. (2018) Upravlinnia yakistiu medychnoi dopomogy v konteksti innovatsiinykh peretvoren systemy okhorony zdorovia [Managing the quality of care in the context of innovative transformations of the health care system]. Available at: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej3/txts/GALUZEVE/10-KARAMISCHEV.pdf> (accessed 14.02.2020).

2. Artamonova N.O. (2009) Informatiine zabezpechennia transferu medychnykh tekhnolohii yak suchasnyi komunikatsiinyi mekhanizm innovatsiinoi diialnosti [Information support of medical technology transfer as a modern communication mechanism of innovative activity]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, no. 3, pp. 56–66.
3. Horban A.Ye. (2015) Model optymizatsii upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu v sferi okhorony zdorovia Ukrainy [Model of optimization of management of innovative activity in health care of Ukraine]. *Aktualni problemy suchasnoi medytsyny. Visnyk ukrainskoi medychnoi stomatolohichnoi akademii*, no. 3-2(51), pp. 275–281.
4. Shevchuk V.V. (2015) Derzhavne rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku systemy okhorony zdorovia Ukrainy v umovakh transformatsii instytutiv hromadianskoho suspilstva [State regulation of innovative development of the health care system of Ukraine in the conditions of transformation of civil society institutions]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok* [Public Administration: Improvement and Development] (electronic journal), no. 8. Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1039> (accessed 14.02.2020).
5. Svydruk I.I. (2018) Funktsionalne strukturuvannia kreatyvnoho menezhmentu na makrorivni ekonomichnoi systemy [Functional structuring of creative management at the macro level of the economic system]. *Derzhava ta rehiony*, vol. 102, no. 3, pp. 47–52. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2018/3_2018/9.pdf (accessed 23.02.2020).
6. Petrukh O.A. (2018) Innovatsiinyi rozvytok sfery okhorony zdorovia Ukrainy [Innovative development of health care in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 10, pp. 81–83.
7. Yurynets Z.V., Petrukh O.A. (2018) Napriamy derzhavnogo rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku sfery okhorony zdorovia Ukrainy [Directions of state regulation of innovative development of health care in Ukraine]. *Investytstii: praktyka ta dosvid*, no. 22, pp. 116–121.
8. Zhalilo L.I., Martyniuk M.I. (2019) Stratehii zmin u sferi okhorony zdorovia v umovakh sotsialno-ekonomichnykh reform v Ukraini [Strategies for Changes in Health Care in the Conditions of Social and Economic Reforms in Ukraine]. Available at: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Zhalilo.pdf> (accessed 14.02.2020).
9. Verkhovna Rada Ukrainy (2016) Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diialnist: Zakon Ukrainy [On Scientific and Technical Activities: Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (accessed 14.02.2020).
10. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2020) Reforma nauky [Science Reform]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/reforma-nauki> (accessed 14.02.2020).
11. Kabinet Ministriv Ukrainy (2017) Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia derzhavnoi atestatsii naukovykh ustanov: postanova № 540 [On Approval of the Procedure for State Certification of Scientific Institutions: Resolution No. 540]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF> (accessed 14.02.2020).
12. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2019) *Stan rozvytku nauky i tekhniki, rezultaty naukovoi i naukovo-tekhnichnoi diialnosti za 2018 rik : analitychna dovidka* [State of development of science and technology, results of scientific and technical activities for 2018 : analytical report]. Kyiv : UINTEI MON Ukrainy. (in Ukrainian)
13. Bataieva Ye.V. (2020) Zminy v ukrainskii nauki ta vyshchii osviti: pidsumky za 2019 rik [Changes in Ukrainian Science and Higher Education: Results for 2019]. *Nauka ta metryka* [Science and metrics] (electronic journal). Available at: <http://amnu.gov.ua/zminy-v-ukrayinskij-nauczi-ta-vyshhij-osviti-pidsumky-za-2019-rik> (accessed 14.02.2020).
14. Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti. (2019) Promyslova vlasnist u tsyfrakh. *Pokaznyky diialnosti Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy ta Derzhavnogo pidpriemstva "Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti" za 2018 rik* [Industrial Property in Figures. Performance indicators of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine and the State Enterprise "Ukrainian Institute of Intellectual Property" for 2018]. Kyiv : DP UIIV. (in Ukrainian)
15. Natsionalna akademiia medychnykh nauk Ukrainy. (2019) Zvit pro finansovi rezultaty za 2018 r. [Statement of financial results for 2018]. Available at: <http://amnu.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/byh44.pdf>. (accessed 14.02.2020).

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КРЕАТИВИЗАЦИИ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ

Аннотация. Статья посвящена решению актуальной проблемы выявления основных социально-экономических проблем и перспектив креативного развития отечественной системы здравоохранения. Раскрыта концептуальная сущность креативного процесса в медицинской отрасли, которая заключается в создании новых научных знаний и превращении их в социально значимую инновацию, предусматривает замкнутый цикл, состоящий из последовательных этапов воплощения креативных подходов к решению научного задания создания нового медицинского продукта. Проанализированы перспективы развития программных инициатив интеграции в Европейское исследовательское пространство. Осуществлено оценивание публикационной и патентной активности отечественных ученых, предложены инструменты ее усиления. Для получения релевантной информации о качестве креативного потенциала научных учреждений наукометрические показатели международной экспертной системы предложено дополнить показателями финансово-экономической деятельности.

Ключевые слова: медицинская отрасль, научно-исследовательское пространство, социально значимые инновации, инвестиции, бюджетное ассигнование, патентная активность, публикационная активность.

SOCIO-ECONOMIC ASPECTS OF CREATING THE HEALTH SYSTEM OF UKRAINE

Summary. The purpose of the study is to identify and systematize the main socio-economic problems and prospects for creative development of the national health care system. The current problems and challenges facing the national health care system are due to a number of reasons, among which are, first of all, the unsatisfactory state of social development and gaps in the institutional regulation of the scientific potential of the industry, which significantly impedes its structural transformation and creativity. From an economic point of view, the sustainable development of the health care system is a driver for improving the quality of human capital, which directly determines the urgency of finding reserves for increasing its scientific component. A systematic approach was used to achieve the objectives of the study, according to which the socio-economic nature of the problems and prospects for the creation of the healthcare system was analyzed in a coherent and interdependent way. Methods were also used: synthesis and analysis, comparison, statistical and system-analytical. The conceptual essence of the creative process in the medical field, which is to create new scientific knowledge and turn it into a socially significant innovation and provides a closed

cycle consisting of successive stages of the implementation of creative approaches to solving the scientific problem of creating a new medical product. Prospects for the development of programmatic initiatives for integration into the European Research Area are analyzed. The publication and patent activity of domestic scientists has been evaluated and instruments for its strengthening have been proposed. In order to achieve the goals of integration of the university and academic scientific community, it is proposed to create joint scientific-educational conglomerations in the form of a system of research medical universities. It also noted the need to implement world standards in the university's publication policies and activities in the field of security rights. In order to obtain relevant information on the quality of the creative potential of scientific institutions, scientific-metric indicators of the international expert system are proposed to be supplemented with indicators of financial and economic activity.

Key words: medical industry, research space, socially significant innovations, investing, budgetary allocation, patent activity, publication activity.